

Hofoss, 6. mai 2017

Bygdekraft AS
Lars Anda
Fiskekroken 13,
0139 Oslo

Tilsvar fra Hofoss Historieforening ifb med at Skasåa i Kongsvinger kommune søkes utnyttet til kraftproduksjon gjennom bygging av Hofoss småkraftverk.

Hofoss Historieforening ble stiftet i 2010 og har følgende formål:

Bidra til lokalt engasjement og identitetsskaping for nåtidige og framtidige hofossinger, og andre med tilknytning til eller interesse for Hofoss.

Bygge et digitalt arkiv med informasjon om Hofoss' historie og geografi, og publisere materialet på nettstedet.

Forvalte midler til forskning på Hofoss' økonomiske, sosiale og kulturelle historie.

Bakgrunnen for etablering av Hofoss Historieforening er den meget interessante kulturhistorien på Hofoss.

Funn viser at det med stor sannsynlighet har vært menneskelig virksomhet her helt siden steinalderen. Beliggenheten som «siste utpost til Tolvmilskogen», fossen med mulighet for fiske og næringsutnyttelse samt fruktbar jord har gitt grunnlag et godt livsgrunnlag, vekst og utvikling gjennom generasjoner.

Hofoss Historieforening vil i sitt tilsvar primært ha fokus på de kulturhistoriske verdier som er knyttet til Åfloen, Åflodammen og områdene omkring.

På Hofoss har det gjennom tidene blitt etablert møller, sagbruk, en skanse for å hindre angrep fra svenskene og ikke minst fløtervirksomhet, der Åflodammen har vært sentral både strategisk og økonomisk. Det er knyttet viktige tradisjoner og kulturhistorie til fløtervirksomheten og Åflodammen utgjør i denne sammenheng et levende bevis. Det er viktig at damanlegget blir beholdt og får et utseende slik det fremstår i dag slik at den kulturhistoriske verdien blir beholdt.

Dammen er et verneverdig fløtningsminne i Hedmark, plassert i den høyeste av Fylkeskommunens tre kategorier. I Fylkeskommunens uttalelse fremkommer det at det er foretatt begrensede kulturhistoriske undersøkelser og at det derfor må gjennomføres slike før konsesjon blir gitt.

Dette vil vi støtte fullt ut da vi tror en slik undersøkelse vil avdekke uoppdagede kulturminner og styrke Hofoss som et kulturhistorisk sted.

I konsesjonssøknaden frem går det at

«Eksiterende kulturminner vil ikke bli berørt. Utbyggerne ønsker å overta det verneverdige damanlegget fra Kongsvinger kommune hvis konsesjonsvedtaket blir positivt. Når dammen kommer i bruk igjen, vil den bli bedre vedlikeholdt i framtida»

Etter vår mening bør det tinglyses en plikt til å vedlikeholde det verneverdige damanlegget og restene av kulturminnene. De juridiske aspekter ved et eventuelt opphør av kraftselskapet må også avklares ifb med konsesjonen. F.eks om vedlikeholdsansvaret ved en slik situasjon skal tilbakeføres til Kongsvinger kommune.

Det bør også avklares hvem som følger opp at damanlegget vedlikeholdes og bevares.

I konsesjonssøknaden er følgende fremhevet:

«Heving av vannstanden gjør at Store Åfloen ikke lenger ser gjormete ut og at forholdene for båtferdsel, bading og fiske blir bedre.

Bygging av terskler i elva gir folk en opplevelse av et forbedret landskapsbilde gjennom høyere vannspeil og forbedrer også forholdene for de mest vanlige fiskeartene gjedde og abbor».

Etter det vi forstår vil vannføringen og fossefallet fra dammen bli gjennomgående noe lavere gjennom året. Suset og fosseduren som Hofossingene og andre er vant til blir borte og vil kun høres i perioder med stor vannføring. Vi forstår det slik at vannspeilet også blir mer stabilt gjennom året. Hvis dette medfører at naboer til vannet mister en del av sin tomtegrunn forutsetter vi at dette blir kompensert.

Vi vil også understreke viktigheten av at de registrerte kulturminnene bevares og fremheves ved bygging av en vei/sti langs elva. Vi viser her til Hofoss Kultursti hvorav en betydelig del av stien ligger langs Hofossåa. Hofoss Kultursti ble etablert i år 2000, med bl. a kulturmidler fra fylkeskommunen. Det er derfor viktig at kulturstien blir beholdt og forbedret i sammenheng med en eventuell utbygging.

Vi støtter derfor uttalelsen fra Fylkeskommunen:

«Når det har vært kvern- og sagvirksomhet, fins det også sannsynligvis rester etter veger, og kanskje også tufter etter tilhørende boliger eller uthus. Og selv om det bare er sag- og mølleruin som er registrert, er det ikke umulig at det fins flere ruiner langs elva etter for eksempel flere kverner, kvernveiter/tilløpsanlegg, stampehus, smier, eller lignende».

Åfloen blir benyttet både av lokalbefolkning og tilreisende til utfart, bading, fiske og båtliv og er viktige trivselsfaktorer i lokalmiljøet. De kulturhistoriske elementene er også viktige, både som identitetsskapere for beboerne, folk med tilknytning til Hofoss og nærturismen.

Nye skogsbilveier fra Brattfossveien til Hofoss kraftstasjon, og fra inntaket til eksisterende skogsbilvei rundt Åfloen, må tilrettelegges for dette. Vi ser derfor positivt på at veiene i området utbedres slik at tilgjengeligheten forbedres. Det er imidlertid viktig at dette skjer på en skånsom måte.

Vi forutsetter at de negative faktorene av mindre vannføring i elva oppveies ved bygging av tilstrekkelige terskler i elva og at synsinntrykket blir det samme som tilsvarende vannføring på minst 0,8 m³/s i elva.

Hofoss Historieforening er positive til at selskapet ønsker å gi et årlig tilskudd til Hofoss Historieforening for å opplyse om og vedlikeholde fløtningsminner langs den berørte elvestrekning. Dette bør i så fall bli knyttet opp i en avtale.

Badeplassen ved Lusholmen på nordsiden av Åfloen er en perle og er attraktiv både for beboere og tilreisende. Vi forutsetter at nivået blir hevet på denne slik at den kan bevares.

Vi ønsker å bli løpende orientert om fremdriften i prosjektet og deltar gjerne på befaringer.

For Hofoss Historieforening

Dag Kjensjord

Leder

Tlf 917 46924

dkje@online.no

Kopi:

NVE – Konesjonsavdelingen

Postboks 5091 Majorstua

0301 Oslo